

Vastaa kaikkiin kilpailutehtäviin.

Kilpailun kesto on 120 minuuttia.

Ensimmäisen tehtävän enimmäispistemäärä on kahdeksan pistettä, toisen tehtävän 12 pistettä ja kolmannen 20 pistettä.

Monivalinnat (max. 8 pistettä)

1. Mihin seuraavista tapauksista voidaan soveltaa kuluttajansuojalakia?

- a) 90-vuotias Tove osti 2 800 euroa maksavan pölynimurin ovelta ovelle kiertävältä, vain yhtä imurimerkkiä tarjoavalta kauppiaalta. Tove katui hankintaa jo samana iltana.
- b) 18-vuotias Aapeli osti perustamalleen kahvilayritykselle tukusta syöntikypsinä mainostettuja mangoja. Mangot olivat raakoja, ja Aapelin kahvilan asiakkaat jäivät ilman mangosmoothieta.
- c) 14-vuotias Iina osti matkapuhelimen kiinalaisesta verkkokaupasta. Puhelimen valikot olivat ainoastaan kiinaksi eikä puhelimeen voinut asentaa ulkopuolisia ohjelmia.
- d) 10-vuotias Patrik osti luokkatoveriltaan pelikonsolin pelatakseen Fortnitea. Konsoli vioittui pian kaupanteon jälkeen.

2. Suomen eduskunta säätöi vuonna 2018 niin sanottuja kevytautoja koskevan lain, jonka oli tarkoitus tulla voimaan marraskuussa 2019. Euroopan komissio antoi elokuussa 2019 Suomelle huomautuksen, minkä vuoksi lain voimaantuloa jouduttiin lykkäämään vuoteen 2020. Mikä seuraavista väittämistä pitää paikkansa?

- a) Komissio antoi huomautuksen, koska haluaa direktiivien avulla puuttua Suomen sisäisiin asioihin.
- b) Komissio antoi huomautuksen, koska laki oli ajokorttidirektiivin vastainen.
- c) Komissio antoi huomautuksen, koska Euroopan Unionin tuomioistuin on kieltänyt mopopautot.
- d) Komissio antoi huomautuksen, koska henkilöautoilu edistää ilmastonmuutosta.

3. 18-vuotias opiskelija Mikko on solminut elämänsä ensimmäisen asuinhuoneistoa koskevan vuokrasopimuksensa. Mikä seuraavista väittämistä pitää paikkansa?

- a) Sopimuksen sitovuuden periaatteen mukaan Mikon ja hänen vuokranantajansa tulee poikkeuksetta noudattaa vuokrasopimusta ehtojen mukaisesti, ja he ovat kaikissa olosuhteissa sidottuja siihen koko vuokrasopimuksen voimassaoloajan.
- b) Sopimusvapauden periaatteen mukaisesti he voivat tehdä sopimuksen halutun sisältöisenä ilman mitään rajoituksia.
- c) Mikko ja vuokranantaja allekirjoittavat sopimuksen 9.9.2019 ja sopimus alkaa 1.10.2019. Sopimus sitoo heitä sopimuksen allekirjoituspäivästä alkaen.
- d) Myös Mikon huoltajien tulee allekirjoittaa vuokrasopimus, koska he maksavat vuokran Mikon opiskeluaikana.

4. Suomi on valtiona sitoutunut oikeusvaltioperiaatteeseen. Suomen perustuslain (731/1999) 2.3 §:ssä säädetään: ”Julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin, ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.” Mikä seuraavista väitteistä on *vastoin* oikeusvaltioperiaatetta?

- a) 16-vuotias lukiolainen Tuovi syyllistyy kahteen rikokseen murtautumalla koulun tietojärjestelmään ja levittää entisen poikaystävänsä yksityisyydensuojaan kuuluvia tietoja.
- b) Tuomari lieventää rikoksesta annettavaa rangaistusta, koska tuomittu kaupunginjohtaja on kunnan vaikutusvaltaisimpia henkilöitä ja hänen metsästyskaverinsa.
- c) Opetusministeriön virkamies syyllistyy eläinsuojelurikokseen jättämällä lemmikkinsä vaille ruokaa ja juomaa siten, että se menehtyy.
- d) Koska 16-vuotiaan lukiolaisen huoltajien tulot ylittävät tulorajat, Kelan virkailija ei myönnä hänelle oppimateriaalilisää, vaikka opiskelijan huoltajat eivät suostu antamaan hänelle rahaa oppimateriaaleihin.

5. Laitisen perheessä riideltiin. Kotona asuva 17-vuotias lukiolainen Kati vaati huoltajiaan hankkimaan hänelle uuden pelikonsolin, sillä muuten hän ei voisi pelata juuri julkaistua uutuuspeliä. Huoltajat kieltäytyivät vedoten perheen taloustilanteeseen. Mikä seuraavista vaihtoehdoista on lainsäädännön mukainen?

- a) Kati ilmoitti ottavansa yhteyttä viranomaisiin, sillä huoltajien elatusvelvollisuus velvoittaa heitä hankkimaan konsolin.
- b) Kati ilmoitti lähtevänsä kotoa, sillä lapsilisän maksamisen päätyttyä hän ei ole enää huoltajien holhouksen alainen.
- c) Kati ilmoitti ostavansa konsolin itse ansaitsemillaan kesätyörahoilla.
- d) Isä ilmoitti, ettei Katille enää tarjota kotona ruokaa, jos hänellä kerran on varaa ostaa konsoli kesätyörahoillaan.

6. Eräessä talousvaikeuksista kärsivässä kunnassa alettiin pohtia koulujen määrän vähentämistä. Paikallisen sanomalehden toimittaja sai selville, että kunnan virkamiehet esittävät kunnanhallitukselle kunnan ainoan lukion lakkauttamista. Viikkoa ennen hallituksen kokousta huolestuneet lukiolaiset ottivat yhteyttä valmistelusta vastaavaan virkamieheen saadakseen tietää esityksen perusteet, jotta voisivat laatia vastineen lukion säilyttämisen puolesta. Missä seuraavista tilanteista virkamies *loukkaa* hallintolaissa määriteltyjä hyvän hallinnon periaatteita?

a) Virkamies ilmoittaa lukiolaisille, ettei valmistelussa oleva asia kuulu heille, eikä aio antaa tietoja. Hän jatkaa, että luultavasti nuorten opettaja on yllyttänyt heitä ottamaan yhteyttä virkamieheen.

b) Virkamies toimittaa lukiolaisille kunnanhallituksen kokouksen esityslistan liitteineen. Hän ohjeistaa toimittamaan mahdollisen vastineen kunnanviraston kirjaamoon määräaikaan mennessä sekä antaa nuorille yhteystietonsa siltä varalta, että he kaipaavat lisätietoja.

c) Lukiolaisten yhteydenotto on vahingossa mennyt naapurikunnan kirjaamon sähköpostiin. Kirjaamossa työskentelevä virkamies huomaa asian ja siirtää lukiolaisten yhteydenoton heidän kotikuntaansa käsiteltäväksi.

d) Virkamies ilmoittaa lukiolaisille, että hän on siirtynyt toisen työnantajan palvelukseen. Hän antaa ystävällisesti lukiolaisille uuden vastuuhenkilön yhteystiedot ja neuvoo olemaan yhteydessä häneen.

7. Kahdeksaluokkalainen Erka sai osa-aikaisen kesätyön paikallisessa kahvilassa. Ennen työn aloittamista Erka pyysi kahvilan omistajaa laatimaan hänelle työsopimuksen tai antamaan kirjallisesti tietoa työn ehtoista. Omistaja kieltäytyi toden, ettei miesten kesken papereita tarvita. Koulujen alettua omistaja vaati Erkaa tekemään iltavuoroja koulupäivän jälkeen puoleen yöhön asti, vaikka Erka kertoi menevänsä kahdeksaksi kouluun. Kun Erka lopulta kieltäytyi iltavuoroista, omistaja kirjoitti Facebookin päivityksen, jossa hän haukkui Erkan laiskaksi työn vieroksujaksi. Mikä seuraavista vaihtoehtoista on *kokonaisuudessaan* lainsäädännön mukainen?

a) Erka kieltäytyy sovitusta työstä aiheettomasti. Työnantaja voi päättää tehdäänkö työsopimus suullisesti vai kirjallisesti, eikä työntekijällä ole oikeutta vaatia kirjallista tietoa.

b) Koska Erkan oppivelvollisuus on kesken, hän ei saisi tehdä yli kahden tunnin työvuoroja koulupäivinä. Työnantajan tulisi antaa nuorelle työntekijälle kirjallinen selvitys työsopimuksen ehtoista. Omistaja voi syyllistyä kunnianloukkaukseen Facebook-kirjoituksessaan.

c) Työsopimus on aina pakko tehdä kirjallisena. Kahvila ei saisi olla auki puoleen yöhön asti. Erkan huoltajat rikkovat velvollisuuttaan turvata lapsen tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi, kun eivät puutu Erkan työssäkäyntiin kouluvuoden aikana.

d) Työnantajan tulisi antaa nuorelle työntekijälle kirjallinen selvitys työsopimuksen ehtoista. Omistajan somekirjoitus voi täyttää rikoksen tunnusmerkit. Erka ei kuitenkaan saa kieltäytyä hänelle osoitetusta työstä.

8. Lukiolaisten Mirjamin ja Kalevin seurustelusuhde on päättymässä. Mirjami haluaisi koostaa suosituille Instagram-tililleen kuvia heidän hyvistä ja huonoista hetkistään. Kalevi kuitenkin ilmoittaa, ettei kuvia hänestä saa julkaista. Mirjami päättää julkaista niin paljon kuvia kuin lainsäädännön mukaan on mahdollista. Mikä seuraavista väittämistä pitää paikkansa?

a) Mirjami voi julkaista kaikki haluamansa kuvat, myös intiimimmät, sillä hän on omasta mielestään kysynyt luvan kuvaushetkellä.

b) Mirjami voi julkaista Kalevista myös kuvia, joissa tämä on alusvaatteissa tai näyttää jostain syystä hölmöltä. Kuvien ottajana Mirjamilla on juridinen oikeus päättää niiden julkaisusta.

c) Mirjami voi julkaista kuvia itsestään ja Kalevista julkisilla paikoilla, kuten koulun juhlissa tai uimarannalla otettuja kuvia. Lisäksi hän voi julkaista itsestään mitä kuvia haluaa.

d) Mirjami ei voi julkaista mitään kuvia Kalevista, koska Kalevilla on perusoikeuksien mukainen oikeus kieltää julkaisemasta niitä.

2. Lyhyt essee (Max. 12 pistettä)

Jakamistalous on nopeasti kasvava kansainvälinen ilmiö. Eräs paljon keskustelua herättänyt jakamistalouden muoto on perinteisen hotelli- ja majoitustoiminnan rinnalle noussut lyhytaikainen vertaismajoitustoiminta. Julkisuudessa on keskusteltu vertaismajoitustoiminnan vaikutuksista talouteen, yhteiskuntaan ja paikallisten ihmisten hyvinvointiin. Vertaismajoitustoiminnan kasvu on tuonut positiivisten vaikutusten lisäksi mukanaan myös erilaisia negatiivisia lieveilmiöitä.

Lue oheinen uutisteksti, joka käsittelee lyhytaikaista vertaismajoitustoimintaa. Vastaa sen jälkeen alla oleviin kysymyksiin.

”Haluaisiko taloyhtiösi kieltää AirBnB-toiminnan? Se on mahdollista, mutta hyvin vaikeaa.

Paikoin rajustikin yleistynyt asuintilojen lyhytaikainen vuokraaminen esimerkiksi AirBnB-palvelun kautta on saanut osan taloyhtiöistä pohtimaan sitä, voisiko AirBnB-toiminnan kieltää. Vastaus on kyllä, mutta helppoa se ei ole.

Kiinteistöliiton mukaan kyselyjä lyhytaikaisen majoitustoiminnan kieltämisestä taloyhtiössä tulee taloyhtiöiltä harvemmin kuin kerran viikossa. Yksi kieltäjä pohtiva taloyhtiö on Kemin keskustassa Nahkurinkadulla sijaitseva kerrostaloyhtiö.

Asiaa on pohdittu asukkaiden kesken ja taloyhtiön hallituksessa. Kieltämistä puoltaa moni seikka, sanoo hallituksen puheenjohtaja Seppo Vuori.

– Talon ilmapiiri mahdollisesti heikkenisi ja rauhattomuus lisääntyisi vuokraustoiminnan seurauksena, Vuori sanoo.

Vuori olettaa myös kunnossapito- ja käyttökustannusten kasvavan käytön lisääntyessä. Samoin huoltoyhtiön, isännöitsijän ja taloyhtiön hallituksen työt.

Kiellon taakse pitäisi saada myös vuokraajat itse

Kiinteistöliiton lakiasiantuntija Virpi Hienosen mukaan kaiken vuokrauksen tai lyhytaikaisen majoittamisen kieltämisen kirjaaminen olemassa olevaan taloyhtiön yhtiöjärjestykseen on mahdollista, mutta vaikeaa.

Päätöksen taakse pitäisi saada kaikki osakkaat – myös ne, jotka käyttävät huoneistoaan lyhytaikaiseen vuokraamiseen.

– Markkinaoikeus on tehnyt päätöksen, että tällainen yhtiöjärjestyksen muutos vaatii kaikkien osakkeenomistajien suostumuksen, Hienonen sanoo.

Mikäli esimerkiksi joku osakkeenomistaja on alkanut saada merkittäviä ansioita Airbnb-majoituksista, tai edes suunnittelee majoitustoiminnan aloittamista, voi hän yksinään torpata esityksen jättämällä suostumuksensa yhtiöjärjestyksen muuttamiseen antamatta.

Sen sijaan uuden, toimintansa aloittavan asunto-osakeyhtiön yhtiöjärjestykseen rajoituspykälä on helppo kirjata.

Ongelmia tulee tietoon harvoin

Hienosen mukaan satunnainen majoitustoiminta aiheuttaa harvoin ongelmia. Helpoimpia tilanteita ovat ne, joissa joko koko talo on vuokrauskäytössä tai sitten vain yksi tai kaksi satunnaisesti vuokrattavaa huoneistoa.

– Vaikeuksia voi tulla, mikäli talossa on paljon sekä vakituisesti asuvia että lyhytaikaisesti majoittuvia. Suuresta ongelmasta ei ole kyse, Airbnb-toimintaan liittyvien ongelmien vuoksi meihin ollaan yhteyksissä harvakseltaan, kertoo Hienonen.

Lomaansa viettävien matkailijoiden elämänmeno on todennäköisesti asteen riehakkaampaa kuin keskustan kerrostalossa nykymeno. Myös esimerkiksi rappukäytävässä käyttäymisen kulttuuri voi olla hyvin erilainen suomalaisten vakituisten asukkaiden ja eteläeurooppalaisten turistien välillä.

Moni miettii, harva on ryhtynyt toimiin

Seppo Vuoren puheenjohtama taloyhtiö ei kuitenkaan ole ainoa, joka selvittää mahdollisuutta kieltää Airbnb- ja vastaava toiminta talossa. Pelkästään Meri-Lapissa tällaisia taloyhtiöitä on useita.

– Minun hoitamissani taloyhtiöissä kolmessa tai neljässä on käyty keskusteluja aiheesta, kertoo isännöitsijä Kirsi Hytönen Arenna Oy:stä.

Alkuseveltelyä pidemmälle ei Hytösen isännöimissä taloissa ole toistaiseksi edetty. Torniossa on kiello tulossa parin taloyhtiön seuraavan kokouksen esityslistalle.”

Lähde: Yle 19.5.2019, <https://yle.fi/uutiset/3-10775495>

2 a) Minkä tahojen välisiä ja millaisia oikeussuhteita lyhytaikaisessa majoitustoiminnassa voidaan tunnistaa? (6 p.)

2 b) Minkälaisia oikeudellisia ja taloudellisia argumentteja aineistossa kuvatun vertaismajoitustoiminnan puolesta voidaan esittää? Entä sitä vastaan? (6 p.)

3. Pitkä essee (max. 20 pistettä)

Itsenäisyyspäivänä 2018 järjestettiin Helsingissä useita mielenilmauksia. Yhden mielenosoituksen yhteydessä osallistujat pitivät esillä hakaristilippuja, jotka poliisi poisti. Tämän jälkeen mielenosoitus jatkui. Ohessa on tapaukseen liittyen lehtikuva sekä eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisu asiasta tehdyn hallintokantelun tutkimatta jättämisestä. Lisäksi aineistoon on koottu otteita Suomen perustuslaissa (731/1999) turvatuista perusoikeuksista. Tutustu aineistoon ja vastaa alla oleviin kysymyksiin.

Aineisto tehtävään 3: uutiskuva mielenosoituksesta 6.12.2018.

Lähde: <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005924727.html>, viitattu 21.10.2019.

Kuva: Lassi Rinne / Ilta-Sanomat.

Aineisto tehtävään 3: Eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisu hallintokantelun tutkimatta jättämisestä

”17.12.2018

EOAK/6385/2018

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Juha Haapamäki

HAKARISTILIPPUJEN TAKAVARIKOINTI

Pyysitte tutkimaan, onko poliisi rikkonut lakia tai menetellyt muuten moitittavasti itsenäisyyspäivänä pidetyn mielenosoituksen yhteydessä takavarikoidessaan kansallissosialistisen Saksan valtionlippuja, joissa

on musta hakaristi valkoisella pohjalla. Käsitukseenne mukaan laillisten tunnusten esittäminen julkisella paikalla ja laillisessa mielenosoituksessa kuuluneen ilmaisunvapauden piiriin.

Asianne esiteltiin oikeusasiamies Petri Jääskeläiselle. Hänen pyynnöstään totean Teille vastauksena seuraavan.

Poliisihallituksesta saadun tiedon mukaan mainitsemanne liput on takavarikoitu pakkokeinolain perusteella. Pakkokeinolain 7 luvun 1 §:n mukaan

Esine, omaisuus tai asiakirja voidaan takavarikoida, jos on syytä olettaa, että:

- 1) sitä voidaan käyttää todisteena rikosasiassa;*
- 2) se on rikoksella joltakulta viety; tai*
- 3) se tuomitaan menetetyksi.*

Helsingin poliisilaitokselta saadun tiedon mukaan rikos, jota tutkitaan, on kiihottaminen kansanryhmää vastaan.

Pakkokeinolain 7 luvun 15 §:n mukaan sen vaatimuksesta, jota asia koskee, tuomioistuimen on päätettävä, onko takavarikko pidettävä voimassa. Näin ollen takavarikon perusteet on saatettavissa tuomioistuimen arvioitavaksi. Takavarikon osalta on oikeusturvatieksi siis nimenomaisesti säädetty mahdollisuus saattaa asia tuomioistuimen arvioitavaksi. Oikeusasiamies ei lähtökohtaisesti tutki asiaa, joka on mahdollista saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi.

Lisäksi totean, että Valtakunnansyyttäjänvirastosta saadun tiedon mukaan arvostelemanne poliisin menettely on saatettu myös sinne arvioitavaksi. Esitutkintalain 2 luvun 4 §:n mukaan syyttäjää päättää, toimitetaanko esitutkinta, jos poliisimiehen väitetään syyllistyneen rikokseen. Oikeusasiamies ei voi määrätä, miten syyttäjän on tuo asia ratkaistava.

Näistä syistä oikeusasiamies ei ryhdy tutkimaan asiaa.”

Aineisto tehtävään 3: Otteita Suomen perustuslaista

Otteita Suomen perustuslaista (tekstiä lyhennetty).

PL 2 § Kansanvaltaisuus ja oikeusvaltioperiaate

...

Julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.

PL 7 § Oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen

Jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Ketään ei saa tuomita kuolemaan, kiduttaa eikä muutoinkaan kohdella ihmisarvoa loukkaavasti.

...

PL 12 § Sananvapaus ja julkisuus

Jokaisella on sananvapaus. Sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Tarkempia säännöksiä sananvapauden käyttämisestä annetaan lailla. Lailla voidaan säätää kuvaohjelmia koskevia lasten suojelemiseksi välttämättömiä rajoituksia.

...

PL 13 § Kokoontumis- ja yhdistymisvapaus

Jokaisella on oikeus lupaa hankkimatta järjestää kokouksia ja mielenosoituksia sekä osallistua niihin.

...

PL 15 § Omaisuuden suoja

Jokaisen omaisuus on turvattu.

...

PL 22 § Perusoikeuksien turvaaminen

Julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

...

3 a) Miten oikeusvaltioperiaate ja oikeusturva ilmenevät oikeusasiamiehen selostuksesta? (6 p.)

3 b) Pohdi aineistoa hyödyntäen millaisia jännitteitä perustuslain turvaamien oikeuksien välillä voi olla ja mistä näkökulmista niitä voidaan käsitellä yhteiskunnassa. (14 p.)